

Keskkonnaministeerium

Edastatud e-mailidega : keskkonnaministeerium@envir.ee

Meie 31.03.23

Agne Aruväli: Agne.Aruvali@Envir.ee

Marika Lillemets: Marika.Lillemets@Envir.ee

KEVAD 2. Keskkonnavaldkonna arengukava 2030

Käesolevaga edastame Eesti Keemiatööstuse Liidu kommentaarid keskkonnavaldkonna strateegilise arengudokumendi KEVAD 2. tööversiooni kohta

1. Sissejuhatus

Kevade sissejuhatuses tuleks edaspidise selguse saamiseks alustada sellest, millise seaduste reguleerimisalas arengukava on ja mis on väljund.

Leiame, et sissejuhatuses tuleks püstita vastus vastamisest küsimustele miks KEVAD- t vaja ning millise probleemi KEVAD- e koostamine lahendab. Palume pöörata sissejuhatuses tähelepanu õiguskantsleri 16.01.2023. seisukohas toodule, milles õiguskantsler muu hulgas leidis, et keskkonnakorralduslikke meetmeid rakendatakse kui tööriistakasti, et tagada hea keskkonnaseisundi ja tõhusa keskkonnakasutuse jaoks vajalik raam ning tuua sidusalt kokku majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnakaalutlused.

Täpsustamist vajab KEVAD- e roll Eesti keskkonnavaldkonna visiooni, eesmärkide ja alaeemsärkide osas, kuivõrd selliseid eesmarke võib leida ka kehtivatest seadustest näiteks Keskkonnaseadustiku üldosa seadusest. Seega KEVAD eesmärgid on vaja selgemalt seostada kehtiva õigusruumiga ning selgitada miks KEVAD- ga soovitakse püstitada eesmarke lisaks

Üldeesmärk- *teadvustame keskkonna taluvuspiire –majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist heaolu luuakse neid järgides*. Kuivõrd keskkonna taluvuspiir on poliitiline mõiste, ning kehtiva õiguse kohaselt on selle valdkonna reguleerimisega tegeletud juba vähemalt 32. aastat, siis kuidas erineb KEVAD-s toodud *taluvuspiiri* poliitiline mõiste seni kasutatust? Juhime tähelepanu, et KEVAD on seotud vaid Eesti riigieelarvega ning ei lahenda globaalseid probleeme. Seega ei ole otstarbekas töös viidata maailma taluvuspiiridele. Vajadusel võib seda teha riigieelarvega seotult Eesti kontekstis.

Eesti ja EL-i pikaajalistele sihtidele viitamisel tuleb teha vahet kas dokumentidel on otsest õigusmõju ning viidata vaid nendele. Nt. kliimamäärusest ja ei tulene Eestile otseseid kohustusi ning Eesti 2035 arengudokument ei määra samuti õiguseid ja kohustusi. Palume selline loetelu tuua nii EL-i kui ka Eesti õigusaktide seostamiseks pikaajaliste sihtidega juhul, kui sellist seost soovitakse KEVAD-s avada.

Teeme ettepaneku jagada KEVAD-e fookussuunad kahte prioriteetsuse gruppi. Esmajärjekohal ja süvendatult keskenduda nendele, mida Eesti seadusandjad ja inimesed saavad ise tulemuslikult juhtida (nt. ökosüsteemide kaitse, jäätmemajanduse toimimine jt). Teises kategoorias need, milles Eesti tegevus tulemust ei määra.

KEVAD- st metsavaldkonna väljajätmine ei ole põhjendatud. Metsa valdkond on suurim mõjutaja nii looduskaitse, ökosüsteemide toimimise, maakasutuse kui ka mullekaitse valdkondades. Neid KEVAD- st kunstlikult eraldi käsitledes tekib keskkonnavaldkonnas ebavajalik killustatus. Nt. kas KEVAD- s võiks seada metsamaa pindala suurendamise mõõdiku ning kas sellise alaeesmärgi seadmine maakasutuse/elurikkuse valdkonnas võiks olla MAK-ga vastuolus? MAK- le viitamine võib olla vajalik, et selgemalt tuua välja mida KEVAD reguleerib ja mida mitte. Siiski ei ole põhjendatud MAK-i konkreetsemale sõnastusele viidata, sest Riigikogu jättis selle kinnitamata. Seega tuleb MAK-iga seotud sõnastus KEVAD-est välja jätta.

2. Globaalsed suundumused

Ei ole põhjust rääkida elurikkuse kao, linnastumise, kliimamuutuste jt. suurte (lisada võiks veel heaolu kriis, sotsiaalne ebavõrdsus, proteksionism jt), meie võimele allumatutest protsessidest, sest need suundumused ei ole uued ning KEVAD neid probleeme ei lahenda. Eesmärgipärasem on tegeleda Eesti suundumuste kirjeldamisega konkreetset ning vajadusel asetada need suurde pilti juhul, kui KEVAD -l on sellele märkimisväärne mõju. Siiski ei ole viimast eeldada juba KEVAD-e õigusmõju puudumisest tingitult. KEVAD globaalseid trende ei murra. Globaalse kliimatrendi osas võiks tuua välja Eesti panuse suuruse, mis on seda asjakohasem, mida kaugemale lükkavad süsteemi peamised mõjutajad probleemiga tegelemist.

KEVAD- st võiks jätta välja lugemist ja sisule fokusseerimist takistavaid referaate sisaldavad leheküljed, kuna KEVAD ei pea olema propagandapaber või veenma kedagi, vaid olema fokusseeritult keskkonnavaldkonna õiguslikult mittesiduv eelarveprojekt aastani 2030, nii nagu selle arengudokumendi ülesanne on Riigieelarve seaduses (RES) toodud.

3. Eesti keskkond ja hetkeolukord

KEVAD -s väidetakse: „*Sellest hoolimata ei taju ettevõtted ja eraisikud oma vastutust keskkonnanõu ning neil on vähene motivatsioon ja võimekus keskkonnasäästlikuks tegutsemiseks*“. Sellist väidet ei ole põhjendatud. Samuti ei paista toodud aramus olevat kaitstav, sest Eestis ja EL-is on juba maailma ühed kõrgemad keskkonnanõuded, mida nii ettevõtjad kui ka eraisikud peavad täitma. Kui tegemist on konkreetset riigi tegemata tööga- nagu näiteks jäätmete ringlussevõtu korraldamisel, siis tuleb sellele konkreetset viidata, mitte üldistada.

KEVAD- s viidatakse keskkonnavaldkonna killustatusele Asjakohane on alustada probleemidest Keskkonnaministeeriumi valitsemisalast. Nt. on LULUCF-iga seotud korraldus jagatud KeM, Keskkonnaagentuuri ja SA Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ vahel, mis ei ole *prima facie* parim avaliku raha kasutus ning ei võimalda selget ülevaadet ning vastutust.

Regulatsioonide valdkonnas mainitakse regulatsioonide ebapiisavusele keskkonnaga seotud väljakutsetele reageerimisel. Juhime tähelepanu, et KEVAD seda probleemi ei lahenda, sest need küsimused otsustab seadusandja.

3.1. Väärtuskonflikt majanduskasvu ja säästva arengu eesmärkide vahel

Palume täpsemalt viidata, millele põhineb väide "Heaolu mõtestatakse täna Eestis eelkõige majandusliku jõukuse ja majanduskasvu kaudu ning keskkonnakestlikust ja elurikkuse kaitset ei käsitleta majandusarengu võimalusena".

4. Valdkonnaülesed poliitikad

Põhjendamatuks jääb, miks on vajalik valida valdkondade ülesed valitsemisalad ning miks just sellised tegevusvaldkonnad on sellisesse kategooriasse arvatud. Lisaks vajab selgitamist, mis keskkonnavaldkond on *kliimapolitiika*? KEVAD ei ole nt. seadus, sellega ei tehta kliimapolitikat. See on eelarvedokument. Selgusetuks jääb, kas nn. valdkonnaülesed tegevusvaldkonnad on KEVAD-e kohaselt prioriteetsemad teistest ning peaks saama rohkem, esmajärjekorras rahastust riigieelarvest?

Põhjendamatuks jääb viide ÜRO ja rahvusvahelistele lepingutele ning elurikkuse kaole ja kliimakriisile viitamine, sest Eestil ei ole probleeme enda kohustuste täitmisega ning samuti ei saa Eesti lahendada probleeme teiste eest. Veel vähem võimaldab seda õigusliku jõuta KEVAD- e dokument

Palume vältida KEVAD- s sõnastust *sätetab*, sest KEVAD ei oma õigusjõudu.

Palume selgitada, miks arvatakse, et praegused tegevused ei taga võetud kohustuste, kui sellised peaksid olema, täitmist? Mida tähendab lauseosa: „*riigile kui tervikule võetud kohustused (sh EL tasandilt) kohalduvad nendele valdkondadele otse*“ ?

5. EESTI KESKKONNAVALDKONNA VISIOON JA ÜLDEESMÄRK AASTAKS 2030

Kui eesmärk on kujundada aastaks 2030 puhta ja elurikka keskkonnaga Eesti, siis peab alustama sellest, et mis tõendab, et see ei ole praegu juba täidetud ning miks ei võiks seda ülimalt positiivset eesmärki seada juba järgmiseks aastaks?

Selgitamist vajab, kuidas võimaldab keskkonnatrendide indeks sihttasemel näiteks 78 ja keskkonnateadlikkuse indeks tasemel näiteks 60 selle visiooni ja üldesmärgi saavutamaks lugeda? Kui eesmärk on , et *kõik inimesed mõistavad*, siis intuitsioon ei piisa keskkonnateadlikkuse indeksist 60?

6. ALAEESMÄRGID

Põhjendamatud on KEVAD-ega käsitleda erilisel kohal väidetavaid valdkondi, millel on lähiaastatel ülemaailmselt suurem tähelepanu. Juhime tähelepanu, et tegemist on eestikeskse eelarvedokumendiga.

ELURIKKUS ja MAASTIKUD

- 6.1. Kas seatud eesmärk aastaks 2030 „Eesti loodus on hoitud ja elurikas. Majandus ja maakasutus on kooskõlas elurikkuse edendamise vajadusega“ ei ole saavutatav ilma KEVAD- ta? Kui jah, siis miks?
- 6.2. Maakasutus ei ole KEVAD-e reguleerimisalas, kuivõrd sellest jäävad välja põllumajandus, metsandus ja ehitus- ja planeerimistegevus. Palume KEVAD- s vastavat peatükki täpsustada.
- 6.3. Mida tähendab „elurikkuse hoidmise vajadusega arvestamine kõigi taseme otsuste tegemisel“ ning kuidas on seda ülesannet täidetud praegu?
- 6.4. Mida tähendab „looduse poolt etteantud piirides“? Millistest konkreetsetest piiridest räägitakse mida loodus annab ette? Kuidas need on leitud ja kuidas neid põhjendatakse? Millest on lähtutud nt. täna keskkonnamõju hindamisel või looduskasutustega seotud piirväärtuste seadmisel?
- 6.5. Mida tähendab „heas ja keskmises seisundis“ niidud, sood, metsad, põllud?

- 6.6. KEVAD -l ei ole õigusjõudu, et muu hulgas survestada KOV-e üldplaneeringuid muutma või eelistama ühte maakasutust teisele. Seega ei ole perspektiivne lisada KEVAD-sse mõõdikuid, mis ei allu KEVAD- e kontrollile nagu näiteks teatud ökotoopide pindala.
- 6.7. Ebaloogiline on seada sihttaseme mõõdikuks „ei vähene või suureneb“. Kui juba on piisavaks peetud, et „ei vähene“, siis on üleliigne lisada „suureneb“ alternatiivi.
- 6.8. Peatükis räägitakse majandusmodelitest, neid täpsustamata. Palume täpsustada millistest modelitest on jutt ja kuidas põhjendatakse seda vastavas peatükis?
- 6.9. Palume selgitada põhjalikult, mida tähendab realselt (milliste tegevustega on selle eesmärgi täitmine võimalik?) „kõikide Eestis looduslikult esinevate liikide ja elupaikade soodne seisund ning maastike mitmekesisus, sh säilitada liigiline mitmekesisus nii looduslikel liikidel kui ka kohalikel taimesortidel ja põlistel tõugudel“?
- 6.10. KEVAD-est peab jätma välja umbisikulised poliitikainstrumendid, mis ei võimalda selgitada kellele ülesande lahendamine võiks vastutada jääda (isegi kui KEVAD-el puudub õigusmõju). Näiteks edendame, kujundame, tagame, rakendame jne.
- 6.11. Poliitikainstrumente ei ole mõistlik KEVAD- ga seada. Esiteks, seatakse need deklaratiivselt igakordse Vabatiigi Valitsuse tegevusprogrammiga millele KEVAD ei saa alternatiiviks olla ning lisaks puudub KEVAD- l õigusjõud, et neid umbisikulisi lõuklauseid ellu viia.
- 6.12. Lisaks jääb selgusetuks millistel kaalutlustel, millisest valikust on vastavad poliitikainstrumentide lõuklaused leitud?
- 6.13. Põhjendamatuks jääb KEVAD-esse viidud poliitikainstrumendid nagu „Algatame arutelu ja otsime täiendavaid lahendusi, kuidas rakendada „saastaja maksab“ põhimõtet tõhusamalt elurikkuse kaitseks.“. Ei ole mõtet KEVAD-es refereerida Keskkonnaministeeriumi valitsemisala ülesandeid. Või kui vaja on anda hinnang KeM tegevuse senisele puudulikkusele, siis tuleb seda põhjendada.
- 6.14. Milliseid finantsinstrumente mõeldakse riigi poolt rakendada, et erainvestoril muuta atraktiivsemaks elurikkuse kaitse investeerimist? Milliseid investeeringuid mõeldakse? Milles seisneb turg/turutõrge? Miks riik peab vajalikuks reguleerida süsiniku ja elurikkuse tasaarveldamise skeeme? Küll on oluline, et riik ei võimaldaks reguleeritud ja vaba-turuskeemide topelt arvestust.

7. KLIIMAPOLIITIKA

Põhjendamatu on rääkida kliimaneutraalsuse trajektooriga püsimisest kui sellist trajektoori ei ole Eesti õiguses seatud.

- 7.1. Palume viited Eesti kliimaneutraalsusele kui etteantud eesmärgile jätta KEVAD-est välja.
- 7.2. Kliimamuutuste mõju leevendamise osas palume selgitada metoodikat mille alusel eristatakse seda mõju teistest mõjuritest?
- 7.3. Mida tähendab „igapäevaselt kliimasõbralikke valikuid eelistavate Eesti elanike osakaal“? Kas mõeldakse neid, kes ka realselt nii käituvad (kuidas täpselt?) või neid kes väidavad, et nad seda teevad? Miks sihttase 70% loetakse piisavaks?
- 7.4. KEVAD ei mõjuta KHG heidet, seega ei ole perspektiivne seada ka sellega seotud sihttasemeid. Lisaks tekib küsimust sihttaseme seadmine aastaks 2035, kui KEVAD-e ajaline raam on vaid aastani 2030. Miks on valitud KHG sihttasemeks aastaks 2030 8 000 kt CO₂ ekv? Lisaks on vaja põhjendada, miks on algtasemeks võetud 1990. aasta näitaja ja mitte nt. 2021. aasta oma, mis võimaldaks värskeamatelt andmetelt muutust hinnata?

- 7.5. Miks on seatud eraldi sihttase KHG heitele jõupingutuste jagamise määrusega (JJM) kaetud sektorites? Kui selline kohustus tuleb EL-i otsekohalduvast õigusaktist, siis ei ole vaja seda KEVAD-ega korrata üle. See ei ole täiendav eesmärk, vaid seda tuleb täita, kui see on jõus. Siiski on tegemist vaid poliitilise kokkuleppega, mis võib muutuda. Miks on valitud 2030. aasta eesmärk 4 709 kt CO₂ ekv?
- 7.6. Põhjendamatu on KEVAD- ga käsitleda LULUCF eesmärki, kuivõrd seda mõjutavat temaatikat-metsandust, puidukasutust, põllumajandust KEVAD- ei käsitle.
- 7.7. KEVAD-esse ei ole mõistlik viia konkreetseid sihtmäärasid, mis tulenevad EL õigusest, kuivõrd nimetaud õigus on pidevalt muutumises. Eriti ilmestab seda alamärkused LULUCF eesmärgile. Juhime tähelepanu, et KEVAD on RES-i järgi valdkondlik arengudokument, mis ei saa seada eelarvelisi ülesandeid teistes valdkondades. Veel vähem esitada teistele valdkondadele kitsendusi ja kohustusi Riigi eelarves. KEVAD- s viidatakse RES alusel vastuvõetud arengudokumendi kliimaeesmärgile. Juhime tähelepanu, et tegemist ei ole õiguslikult siduva eesmärgiga ning seda on selguse huvides vajalik KEVAD-es rõhutada. Argumendist, et riiklikud arengudokumendid peavad olema omavahel seoses ei piisa, et tunnistada Eesti 2035 ilma sisulise aruteluta võetud deklaratiivset eesmärki õigena. Eesti õiguses ei ole siiani kliimaneutraalsuse mõistet sisustatud ning kliimaneutraalsuse eesmärki seatud.
- 7.8. Palume selgitada milline õiguslik tähendus on Eesti territoriaalse õiglase ülemineku kaval seoses KEVAD-ga- eriti selles väidetavalt toodud eesmärgiga väljuda mingist konkreetsest tegevusest?
- 7.9. Palume selgitada, miks viidatakse JJM ja LULUCF sektorite eesmärkidele kui kehtivatele? Kas vastavad õigusaktid on viidatud eesmärkidega redaktsioonides jõus?
- 7.10. Palume selgitada, kuidas täpselt KHG heidet vähendavad meetmed võimaldavad Eesti elanike kui ka ettevõtete toimetulekut aastaks 2030 parandada? Milles toimetuleku paranemine seisneb ja kui suureks seda igas sektoris ja detsiilis on hinnatud?

8. RINGMAJANDUS

- 8.1. Palume selgitada, mis on „toimiv ringse tootmise ja tarbimise süsteem“ ning miks see täna ei ole väidetavalt toimiv?
- 8.2. Palume selgitada miks on valitud mõõdikuna ringleva (millise) materjali määr 25% aastal 2030?
- 8.3. Kas kattuvus Euroopa Rohelise Kokkuleppega prioriteetsete valdkondade osas on juhuslik või taotluslik? Millega põhjendatakse Eesti kontekstis selliste prioriteetsete valdkondade kataloogi (nt. tekstiilisektor)?
- 8.4. Palume täpsustada, kas toetused, millest ringmajanduse arendamisel räägitakse on täiendavad RE- st eraldatavad toetused mida RE strateegia täna ei kajasta?

9. LOODUSKAITSE

- 9.1. Mida tähendab „looduspositiivne“?
- 9.2. Miks on valitud mõõdikuna loodusdirektiivi paranenud seisundiga elupaiga tüüpide osakaal? Mida tähendab selle tase 30% aastal 2030 praktiliselt?
- 9.3. Miks on valitud mõõdikuna paranenud seisundiga haudelinnuliikide osakaal? Mida tähendab selle tase 30% aastal 2030 praktiliselt?
- 9.4. Mida tähendab „süsinikku pikaajaliselt siduvate“? Milline seos süsinikul ja looduskaitse?
- 9.5. Kas KEVAD-ega tehakse ettepanek rahastada RE-st looduskaitse otstarbel maade ostmist või piirangute kompenseerimist? Millises ulatuses?

9.6. Palume selgitada, mis on aastaks 2050 loodusdirektiivi eesmärkide täitmiseks vajalikud tegevused (nt. KOV tasandil, eraomandi, majandustegevuse piiramine) ning millised neist tuleb teha hiljemalt aastaks 2030?

10. VEEKESKKOND

- 10.1. KEVAD ei lahenda inimestele puhta joogivee kättesaadavust. Sellise eesmärgi seadmine ei ole vajalik ja perspektiivne.
- 10.2. Millega põhjendatakse 2030. aastaks seatud sihttasemeid? Mida see tähendab RE rahaliste vahendite osas?

11. MEREKESKKOND

- 11.1. Eesti ei saa ainuisikuliselt mõjutada Läänemere keskkonnaseisundit, küll saame anda oma panuse, et seisund ei halveneks. Seega ei saa eesmärk olla keskkonnaseisundi tase.
- 11.2. Mida tähendab „heas seisundis olevate primaarsete survetegurite osakaal“? Miks on sihttase seatud 75% ning mida see reaalselt tähendab muutusena?
- 11.3. Kas kõik primaarsed survetegurid on samaväärse mõjuga Läänemere kvaliteedile? Kui ei, siis miks ei ole Eesti näitel keskendutud olulisematele?

12. MAAVARAD

Eesmärk „Maavarade kaevandamisel ei ületata keskkonna taluvuse piire ja tagatakse kaevandatud alade korrastamine“ ei ole uus. Aheraine taaskasutamine sõltub otseselt nõudlusest. Kui riik ise nõudlust võimendama ei hakka, siis on realistlik jääda senise 40% taaskasutuse nõude juurde või tõsta see maksimaalselt 60%-ni. Kas riik plaanib juhtida nõudlust aheraine kasutuselevõtuks?

- 12.1. Mida tähendab algtase „töötatakse välja“?
- 12.2. Mida tähendab „uue õigusruumi eesmärgipärane ja proportsionaalne korraldamine“?
- 12.3. Palume selgitada maavarade valdkonna seost kliimapoliitikaga.
- 12.4. Miks on vajalik valdkonna õigusruumi muutmine?
- 12.5. Mida tähendab, et kaevandamistegevusest mõjutatud alade korrastamisel lähtutakse eelkõige kliimaeesmärkidest?

13. VÄLISÕHK

- 13.1. Kas täna ei ole Eestis puhas õhk?
- 13.2. Palume põhjendada kuidas enneaegsete surmade arv on seotud puhta õhuga ning miks sihttase 950 on selleks sobilik number? Kas tegemist on 2030. aasta numbriga?
- 13.3. Palume selgitada kuidas seostub liikluse häiring puhta õhuga?

14. JÄÄTMEKÄITLUS

- 14.1. Kui 2030. aasta eesmärk on „Jäätmetekke vältimine ja toodete korduskasutamine ning parandamine on igapäevase käitumise osa ning jäätmetest luuakse uut väärtust toormena.“, siis mis on see täna?
- 14.2. Miks on seatud 2030. aasta jäätmetekke sihttasemeks 4 t/in?
- 14.3. Miks on KEVADS seatud aastaks 2030. olmejäätmete ringlussevõtu sihttase 60%, kui sihtarv on juba sätestatud Jäätmeseaduse § 136³ -ga.
- 14.4. Palun selgitada kuidas KEVAD-ega läbi RE rahastuse suudetakse neid eesmarke täita?

14.5. Palume tuua selgemalt esile, millisteks tegevusteks taotletakse raha jäätmekäitluse vallas KEVAD-e alusel ja millistele riikliku jäätmekava alusel?

KEVAD- s ei ole vajalik ja otstarbekas korrata KeM ülesandeid ning õigusepõhimõtteid (jäätmehierarhia). KEVAD ei ole õigusakt ning ei muuda nt. VVS -i ja KeM põhimäärust. KEVAD- s ei ole mõtet tuua poliitikameetmena „õigusruumi loomist“, see on juba olemas ning KEVAD- ga ei looda õigusruumi ning looda ka eeldusi selleks. KEVAD on RE-ga seotud eelarveprojekt.

15. MULLAKAITSE

15.1. Kui 2030. aasta eesmärk on tagada muldade hea seisund, siis kus oleme täna?

15.2. Mida tähendab *muldade kasutamist mõjutav maa netohõive*?

15.3. KEVAD ei saa näha õiguse kodifitseerimise ülesandeid ning selle ülesande täitmist tagada.

16. KESKKONNATEADLIKKUS JA -HARIDUS

16.1. Palume selgitada, mida tähendab keskkonnateadlik mõtteviis ja käitumine aastal 2030 võrreldes tänasega kuivõrd ühiskonna arenguga muutuvad ka vastavad kategooriad? Mida tähendab selle normiks seadmine - kas sätestatakse kohustusena?

16.2. Kuidas on võimalik vältida käitumist, mis keskkonda kahjustab - see on praktiliselt iga käitumine inimesel eluea jooksul, sest see näeb ette keskkonnakasutust?

16.3. Kompetentsikeskuse loomise argumentatsioon jääb puudulikuks. Kuidas on keskkonnateadlikkus ja -haridus lahendatud täna ja millised vajadused ja alternatiivid on selle ümberkorraldamiseks?

17. MAAKASUTUS JA MAAKASUTUSTOIMINGUD

17.1. Mis asi on maakasutuspoliitika täna ning miks on vaja seda muuta?

17.2. Kuidas on puudutab KEVAD- s ideeliselt kirjeldatud maakasutuspoliitika omandipõhiõigust ja KOV ehitus- ja planeerimisreservatsiooni? Juhime tähelepanu, et KEVAD ei saa näha ette reforme, vaid rahastust RE-st.

17.3. KEVAD-e ülesandeks ei saa olla reformis kokkuleppimine või õigusruumi korrastamine. KEVAD ei ole õigusakt. Seega ei ole õige ja otstarbekas selliseid ülesandeid KEVAD-es seada.

17.4. Kui viidatakse mullatervise direktiivile, siis peab selgitama, milles on Eesti probleem konkreetselt, mida just KEVAD-ega on võimalik lahendada? KEVAD- t ei ole vaja direktiivi ülevõtmiseks.

18. RUUMIANDMED

18.1. Kuidas on olukord ruumiandmetega täna ja kuidas KEVAD saab seda olukorda RE rahastuse kaudu parandada?

19. KESKKONNAKORRALDUS

Kui 2030. aasta eesmärki „Keskkonnakorralduslike meetmeid rakendatakse kui tööriistakasti, et tagada hea keskkonnaseisundi ja tõhusa keskkonnakasutuse jaoks vajalik raam ning tuua sidusalt kokku majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnakaalutlused“, siis mis toimub täna ja mis muutub?

19.1. Mida mõeldakse keskkonnakasutuse ja -korralduse all, et eristada seda selgemalt teistest KEVAD- e kategooriatest, mis on osamuti esmapilgul keskkonnakasutus ja -korraldus (nt. maakasutus, veekasutus, jäätmekäitlus jne.)? Miks on see eraldi kategooria?

Teeme ettepaneku käsitleda KEVAD- s vajadust viia välja KeTS- st riikliku ressursi omanikutulu instrumentid, kuivõrd tegemist on vaid fiskaalse meetmega millel puudub seos reaalse keskkonnahäiringuga. KEVAD- esse ei ole otstarbekas kirjutada õigusruumi arendamise vajadust, sest see ülesanne on KeM-il ka seda KEVAD- s üle kordamata. KEVAD- se ei ole mõistlik tuua ülesandeid, mida KEVAD-e olemasolu ei muuda. Nt. õigusraami loomine mõnes valdkonnas.

19.2. **Mida tähendab rohelise kemikaalipoliitika täiendav edendamine?** Meil puudub olemasolev kemikaalipoliitika.

20. KESKKONNASEIRE JA -ANDMED

20.1. Mis muutub tänaste ja 2030. aasta eesmärkide võrdluses?

21. ARENGUKAVAGA SEOTUD STRATEEGILISED DOKUMENDID

21.1. Miks ei käsitle Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 kõiki aktuaalseid valdkondi ning millised need on?

21.2. Kas midagi peaks muutma RES kohaste arengudokumentide süsteemis, et sellised vead süsteemselt ei korduks. Sarnased probleemid on nt. energeetika valdkonnas.

21.3. Viide Vabariigi Valitsuse 10.01.2019 korraldusele ei ole enam asjakohane.

22. ARENGUKAVA JUHTIMINE

22.1. Vale on väita, et iga alapeatüki alguses on toodud indikaatorid ja sihttasemed, mille saavutamist/elluviimist hinnatakse. Lisaks ei ole mitmed valitud indikaatorid loogiliselt põhjendatud.

23. ARENGUKAVA MAKSUMUSE PROGNOOS

Palume eelarvekulude prognoosi tabelit täiendada RE, LHÜ müügitulu, ühtekuuluvuspoliitika fondide vahendite ning muud kulu katmise allikat eristavalt.

Lugupidamisega

Hallar Meybaum
tegevdirektor